

GENEROLAS STASYS RAŠTIKIS APIE ŽUVUSIUS NEPRIKLAUSOMYBĖS KOVOSE

1919—1920 m. ginkluotame žygyje dalyvavo visa lietuvių tauta: kariai-savanoriai ir mobilizuotieji, šauliai, partizanai, jaunimas ir senimas, vyrai ir moterys, dvasininkai ir pasauliečiai, politikai ir nepartiniai, turtingieji ir beturčiai, ūkininkai ir miestelėnai, mokiniai, studentai ir profesoriai, darbininkai ir darbdaviai.

Visus buvo palietusi aukos, pasišventimo ir pasiryžimo dvasia, ir Tėvynė buvo išgelbėta, nors ir didelėmis aukomis. Per Lietuvos nepriklausomybės karą vien tik karių, šaulių ir partizanų žuvo 1 444, o drauge su tuo metu mirusiais kariuomenėje nuo įvairių ligų ir epidemijų, žuvusiųjų buvo 4 256 kovotojai. Kautynėse su Lietuvos priešais; sužeistųjų buvo: 93 karininkai, 2 438 kareiviai ir 146 šauliai bei partizanai. Karo invalidais liko 154 karininkai bei kareiviai. Už parodytą narsumą ir pasižymėjimus kautynėse 235 karininkai buvo apdovanoti Vyčio Kryžiaus ordinais ir 1 113 karių, šaulių ir partizanų buvo apdovanoti Vyčio Kryžiais. Iš tų apdovanotųjų skaičiaus 20 karininkų, 48 viršilos, puskarininkiai ir eiliniai ir 2 šauliai žuvo ginkluotose kovose su Lietuvos priešais.

Visi tame žygyje su ginklu rankose dalyvavę kovotojai, ypač kariai savanoriai, drąsiai ėjo į kautynių lauką, kovojo, liejo savo kraują, kentėjo žaizdų skausmus, vargo bolševikų ir lenkų nelaisvėje. Visi tie kovotojai kariavo ne dėl karjeros, ne dėl Vyčio Kryžių, ne dėl asmeninių interesų, ne dėl algos, ne dėl pažadėtų žemės sklypų. Jie kariavo už Lietuvą ir už savo tautos laisvę...

(Iš: Stasys Raštikis. Lietuvos likimo keliais, Chicago, 1982, p. 18)